
Публикуван на: 14-02-2006

Източник: [БТА](#)

Ястребите няма да останат доволни от това, но да се помогне на Иран да си създаде ядрена програма за мирни цели ще бъде може би най-добрият начин да не се допусне той да прави бомби. САЩ, Великобритания, Франция, Германия, Русия и Китай размахват заплахата за санкции от Съвета за сигурност на ООН, за да спрат Техеран да поеме курс към пълномащабна ядрена програма. Ако тези страни и Иран не успеят да постигнат споразумение чрез преговори, ще се стигне или до санкции, или до военни действия, като и двете възможности са много проблематични за всички засегнати страни.

В дебата как да бъдат възпрени иранските ядрени амбиции остава незабелязана потенциално най-ефективната възможност - предложението на самия Иран на негова територия да бъде създаден консорциум за производство на ядрено гориво в замяна на прозрачност и безпрепятствени проверки от Международната агенция за атомна енергия. Имай доверие, но проверявай.

Говори се само за това колко е опасно да се бездейства. Канцлерът на Германия Ангела Меркел сравни Иран на президента Махмуд Ахмадинежад с нацистка Германия. За да не останат по-назад, израелски официални лица казаха, че Иран е най-опасната държава в света от Втората световна война насам. В САЩ хора с аспирации за президентския пост бият тревога, че по-лошо т военно нахлуване в Иран е само Иран, притежаващ ядрено оръжие.

Тези предупреждения доста обезпокоително приличат на предупрежденията от лятото на 2002, когато опасността от военни действия в Ирак се сравняваше с опасността от бездействие. Много малко членове на международната общност тогава препоръчваха бездействие. И много малко днес приемат идеята за Иран, въоръжен с ядрено оръжие. Възможностите за избор не са между военните действия и отстъпките. Има по-разумни пътища за разрешаване на кризата. За съжаление прекомерното биене на тревога започва да ги заличава.

Добра възможност ще бъдат двустранните дискусии между Иран и Русия, насрочени за 16 февруари в Москва. Ако успеят да се споразумеят, горивото за иранския ядрен реактор ще се произвежда в Русия и това ще елиминира всякаква опасност Иран да пристъпи към производството на бомби. Проблемът за Иран е, че такова споразумение ще го направи зависим от надеждността на Кремъл като доставчик на гориво - това е същата зависимост, от която сега европейските страни се стремят да се освободят. Ако обаче Техеран все пак приеме, и ако сделката включва безпрепятствени проверки от страна на МААЕ, за да се гарантира, че Иран не разработва паралелно тайна програма за производство на обогатен уран за военни цели, това разрешение би било най- доброто за всички.

Друга възможност, предложена от иранския президент Ахмадинежад пред Общото събрание на ООН през септември 2005, е с помощта на западни компании в Иран да се изградят инсталации за производство на гориво за ядрен реактор. Ако Иран отхвърли руското предложение, ще бъде по-разумно да се приеме неговата идея, обвързана с възможността за безпрепятствени инспекции от МААЕ, отколкото да му се налагат санкции, или да се предприемат превантивни военни действия.

Предложението на Иран крие някои рискове. Иранските учени може да се опитат да използват познанията, придобити от западните фирми, за тайно производство в някой секретен обект на обогатен уран, годен за направа на бомби. За да се избегне тази опасност, предложението трябва да бъде обвързано с възможността за безпрепятствен достъп на инспекторите на МААЕ, които да проверяват изградените от консорциума инсталации, както и начина на съхранение от Иран на плутония в края на производствения цикъл, а и всичко друго, което инспекторите поискат да видят. Западът трябва също така да настоява всякакви обекти, изградени с негова помощ, да подлежат на унищожаване с въздушен удар в случай, че Иран не изпълни задълженията, които е поел. Няма, разбира се, такава програма за инспекции, която да сведе до нула опасността от измами. Експертите, а не политиците, трябва да кажат колко са големи рисковете Иран да разработи секретна програма. Преди САЩ да нахлуят в Ирак МААЕ казваше, че е много малка опасността нейните експерти да не открият тайна иракска програма за производство на ядрено оръжие. Политиците не бяха съгласни. Сега знаем кой е бил прав. Дори ако Иран в крайна сметка спре да сътрудничи с МААЕ, Западът ще бъде в по-добра позиция, отколкото е днес, да предприеме военни действия - по-добре ще знае къде са ядрените цели в Иран, а един превантивен удар ще има по-голяма международна легитимност.

Единствено пълна военна окупация може да гарантира Иран да не бъде ядрена държава. Но тази крайна мярка едва ли ще доведе до появата на популярно правителство, което да е приятелски настроено към Запада. Никой не бива да се заблуждава, че иранските молли ще бъдат заменени от проамерикански антиядрен режим. Като отстояват правото си да произвеждат гориво за ядрен реактор, за иранците е в края на краищата най-ефикасният начин да не се поддадат на американците. Единственият начин западните страни, Русия и Китай да се справят с това положение, е да обезсилят заплахите на Ахмадинежад, като се отнесат с доверие към неговия народ - доверие и проверки.